

ES un Rietumbalkānu samits

Briseles deklarācija, 2025. gada 17. decembris

Mēs, Eiropas Savienības (ES) un tās dalībvalstu līderi, konsultējoties ar mūsu Rietumbalkānu partneriem, šodien esam secinājuši turpmāko.

1. Šodienas samits apliecina mūsu attiecību stiprumu un to sniegtos ieguvumus mūsu iedzīvotājiem. Krievijas agresijas karš pret Ukrainu un pieaugošie ģeopolitiskie izaicinājumi vēl vairāk apliecina to, ka ir nepieciešamas **arvien ciešākas saiknes starp ES un Rietumbalkāniem**. Samits ir gada nozīmīgākā iespēja atkārtoti apstiprināt stratēģisko partnerību starp Eiropas Savienību un Rietumbalkāniem.
2. Mēs atkārtoti apstiprinām savu pilnīgo un nepārprotamo apņemšanos attiecībā uz Rietumbalkānu dalības Eiropas Savienībā perspektīvu. **Rietumbalkānu nākotne ir mūsu Savienībā**. Paplašināšanās ir reāla iespēja, un tā ir jāizmanto.
3. Mēs atzinīgi vērtējam jauno **dinamismu un progresu, kas panākts kopš pēdējā samita**. Pievienošanās procesa paātrināšana, kura pamatā ir ticamas partneru reformas, taisnīgi un stingri nosacījumi un paša nopelnu princips, ir mūsu savstarpējās interesēs.
4. Paplašināšanās ir **ģeostratēģisks ieguldījums mierā, drošībā, stabilitātē un labklājībā**, kā noteikts Granadas deklarācijā. Mūsdienų neatliekami risināmie jautājumi nozīmē to, ka nedrīkst zaudēt uzņemto virzības tempu. Valstīm, kuras vēlas kļūt par dalībvalstīm, ir jāpastiprina reformu centieni. Vienlaikus Savienībai ir aktīvāk jāveic iekšējie darbi un reformas.
5. ES atzinīgi vērtē Rietumbalkānu partneru **apņemšanos atbalstīt Eiropas vērtības un principus saskaņā ar starptautiskajām tiesībām, demokrātijas primaritāti, pamattiesībām un pamatvērtībām, un tiesiskumu** un sagaida, ka tie to apliecinās gan vārdos, gan rīcībā, uzņemoties atbildību un īstenojot nepieciešamās reformas, jo īpaši pamatjautājumu jomā. Vārda brīvībai, neatkarīgiem un plurālistiskiem medijiem, dzimumu līdztiesībai un spēcīgai pilsoniskās sabiedrības lomai ir izšķiroša nozīme funkcionējošas demokrātijas nodrošināšanā. ES aicina partnerus garantēt pie minoritātēm piederošu personu tiesības un vienlīdzīgu attieksmi pret tām.

6. **Iekļaujoša reģionālā sadarbība, izlīgums un labas kaimiņattiecības** joprojām ir būtiski priekšnoteikumi, lai veidotu kopīgu nākotni, kā arī lai labticīgi un ar jūtamiem rezultātiem īstenotu starptautiskus nolīgumus, tostarp Prespas līgumu ar Grieķiju un Sadraudzības, labu kaimiņattiecību un sadarbības līgumu ar Bulgāriju. Vēl arvien ir nepieciešami izlēmīgi turpmāki centieni sekmēt izlīgumu un reģiona stabilitāti, kā arī saskaņā ar starptautiskajām tiesībām un iedibinātajiem principiem, tostarp Līgumu par pēctecības jautājumiem, rast un likt lietā galīgus, iekļaujošus un saistošus risinājumus partneru reģionālajiem un divpusējiem strīdiem un problēmām, kas balstās pagātnes mantojumā, un atlikušajām lietām par pazudušām personām un ar kara noziegumiem saistītiem jautājumiem.
7. **Mēs esam vienoti savā nelokāmajā atbalstā Ukrainai un solidaritātē ar to**, jo tā aizstāv savu suverenitāti un teritoriālo integritāti pret neprovocēto un nelikumīgo Krievijas agresijas karu. Mēs atkārtoti paužam atbalstu visaptverošam, taisnīgam un ilgstošam mieram Ukrainā, kura pamatā ir ANO Statūti un starptautiskās tiesības. Mēs turpināsim ieguldīt multilaterālismā un sadarboties ar partneriem, lai uzturētu starptautisko kārtību.
8. Pieskaņošanās **ES kopējai ārpolitikai un drošības politikai (KĀDP)**, tostarp ES ierobežojošo pasākumu īstenošana un izpilde un apiešanas apkarošana, joprojām ir partnera stratēģiskās izvēles spēcīga izpausme. Mēs paužam atzinību tiem Rietumbalkānu partneriem, kuri jau ir pilnībā pieskaņojušies, un mudinām tos, kas to vēl nav izdarījuši, sekot šim piemēram.
9. ES atzinīgi vērtē partneru ieguldījumus **ES kopējās drošības un aizsardzības politikas** misijās un operācijās. ES turpina atbalstīt Rietumbalkānus cīņā pret kibernetiskajiem draudiem un citiem hibrīddraudiem, ārvalstu īstenotu informācijas manipulāciju un iejaukšanos un turpina stiprināt sadarbību, lai veidotu noturību, tostarp ar Rietumbalkānu Kiberspēju centra un Eiropas demokrātijas vairoga palīdzību.
10. Mēs atzinīgi vērtējam pirmās **drošības un aizsardzības partnerības** Rietumbalkānos un drošības un aizsardzības dialogu sākšanu. Mēs joprojām esam apņēmības pilni turpināt sniegt atbalstu saskaņā ar Eiropas Miera mehānismu.

11. Mēs joprojām esam apņēmības pilni Rietumbalkānu partnerus tuvināt ES jau paplašināšanās procesa laikā. Vairākās politikas jomās turpinās **pakāpeniska integrācija**, ko veic reversīvā un uz nopelniem balstītā veidā, tādējādi priekšlaicīgi nodrošinot konkrētus ieguvumus iedzīvotājiem un sagatavojot pamatu pievienošanās procesam. Būtu jāapsver turpmāki pakāpeniskas integrācijas priekšlikumi, ņemot vērā attiecīgo pieskaņošanas ES *acquis*. Ekonomiskā integrācija būtu jāsekmē, pilnībā saglabājot ES vienotā tirgus integritāti un vienlīdzīgus konkurences apstākļus.

12. Mēs atzinīgi vērtējam progresu **Rietumbalkānu partneru pakāpeniskajā integrācijā ES vienotajā tirgū**, tostarp attiecībā uz:

- **vienotā tirgus maģistrāles iniciatīvu** īstenošanu, ES un Rietumbalkānu **zaļo joslu** paplašināšanu un **robežšķērsošanas vietu** modernizācijas un **saskaņošanas** finansēšanu;
- vairāku partneru sekmīgu pievienošanas **vienotajai euro maksājumu telpai (SEPA)** un to, ka arī citi partneri ir ceļā uz pievienošanas, tādējādi ievērojami samazinot banku darījumu izmaksas;
- pievienošanas tādām **digitālajām iniciatīvām** kā digitālās inovācijas centri, *WiFi4WB* un ES digitālās identitātes maks vai to replicēšanu;
- **datu viesabonēšanas izmaksu samazināšanu** starp ES un Rietumbalkānu partneriem no 2023. gada 1. oktobra, ar ko tiek apstiprināta apņemšanās paplašināt ES **“viesabonēšana kā mājās”** zonu, iekļaujot tajā Rietumbalkānus, un šis paplašināšanas process, kas ļauj iedzīvotājiem bez papildu maksas zvanīt, sūtīt ziņas un izmantot mobilo datus jebkurā vietā ES un reģionā.

13. **Izaugsmes plāns** paātrinās sociālekonomisko konvergenci starp Rietumbalkāniem un ES, ja partneri īsteno **ar ES saistītās reformas**. Izaugsmes plānam ir potenciāls nākamajā desmitgadē paātrināt ekonomikas izaugsmi reģionā, nodrošinot līdz 6 miljardiem EUR reformām un investīcijām. Šī summa tiek paredzēta papildus 29 miljardiem EUR, kas tiek piešķirti Ekonomikas un investīciju plāna ietvaros. ES aicina maksimāli izmantot Izaugsmes plāna sniegtās nepieredzētās iespējas, savlaicīgi īstenojot reformas.

14. ES uzsver, ka **kopējais reģionālais tirgus** ir katalizators dziļākai integrācijai un atspēriena punkts ceļā uz ES vienoto tirgu. ES aicina Rietumbalkānu partnerus pilnībā apņemties konstruktīvi sadarboties, lai tas kļūtu par realitāti, un īstenot jau noslēgtos nolīgumus.
15. ES atzinīgi vērtē un turpinās atbalstīt savienojamības stiprināšanu, tostarp enerģētikas, transporta un digitālajā jomā reģionā un ar ES. ES turpina atbalstīt **pašreizējos centienus dažādot energoapgādes avotus un enerģijas piegādes ceļus**. Tādējādi tiks palielināta mūsu enerģētiskā drošība un samazināta atkarība. ES turpinās sekmēt enerģētikas pārkārtošanu Rietumbalkānos.
16. **Migrācijas pārvaldība** joprojām ir kopīgs izaicinājums un kopīga atbildība, kā arī viena no galvenajām prioritātēm. Neskatoties uz to, ka ir panākts progress, Rietumbalkānu partneriem ir jāveic turpmāki pasākumi, lai pilnībā saskaņotu savu vīzu politiku ar ES, apkarotu migrantu kontrabandu un cilvēku tirdzniecību un vēl vairāk stiprinātu robežu pārvaldību, patvēruma un uzņemšanas sistēmas un atgriešanu izcelsmes valstīs.
17. Būtu jāturpina arī kopīgi centieni **cīņā pret korupciju, narkotiku tirdzniecību un visu veidu smago un organizēto noziedzību**, kā arī terorisma un vardarbīga ekstrēmisma novēršanā un apkarošanā saskaņā ar nesen parakstīto jauno kopīgo rīcības plānu un ņemot vērā Eiropas koalīcijas pret narkotikām (*ECAD*) izveidi, kuras mērķis ir risināt ar narkotikām saistītās problēmas.
18. Tas, ka attiecības starp Prištinu un Belgradu netiek normalizētas, joprojām kavē abu partneru virzību uz Eiropu. Ir jāīsteno visas **ES veicinātajā Belgradas un Prištinas dialogā** panāktās vienošanās, jo īpaši nolīgums par virzību uz attiecību normalizēšanu un tā pielikums. Atbalsts saskaņā ar Rietumbalkānu reformu un izaugsmes mehānismu ir atkarīgs no partneru konstruktīvas iesaistes ar izmērāmu progresu un jūtamiem rezultātiem attiecību normalizēšanā.

19. Mēs uzsveram, cik svarīgi ir turpināt savstarpējos centienus **stratēģiskās komunikācijas jomā**, tostarp attiecībā uz paplašināšanās un pakāpeniskas integrācijas sniegtajām priekšrocībām, kā arī nepieciešamību veidot uzticēšanos, izpratni un visas sabiedrības vienprātību. Mēs paļaujamies uz to, ka mūsu Rietumbalkānu partneri informēs savu sabiedrību par to, ka ES joprojām ir reģiona tuvākā partnere, galvenā līdzekļu devēja, lielākā ieguldītāja un tirdzniecības partnere, un ar vārdiem un darbiem apliecinās savu apņemšanos attiecībā uz ES vērtībām un reformām.
20. Mēs ar nepacietību gaidām **nākamo ES un Rietumbalkānu samitu Melnkalnē 2026. gada jūnijā**.

21. Mēs atzinīgi novērtējam to, ka Rietumbalkānu partneri pievienojas šai deklarācijai ¹.
-

¹ Serbija nepievienojās.